

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено
на засіданні кафедри
фінансів, обліку і аудиту
прот. № 1 від 29.08.2024р.

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СИЛАБУС
2024/2025 навч. рр.

Галузь знань	– 07 «Управління і адміністрування»
Спеціальність	– 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма	– «Управління фінансами, банківська справа та страхування»
Освітній рівень	– перший (бакалавр)
Цикл підготовки	професійний
Кількість кредитів ЄКТС	– 3 (90 годин)
Семестр	– 7
Сторінка курсу в MOODLE	– https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=13991

Лектор курсу – Бойко Дмитро Іванович (канд. економ. наук, доцент)

Профайл викладача – <https://kart.edu.ua/staff/bojko-dmitro-ivanovich>

Контакти викладача (e-mail) – boyko20@kart.edu.ua

Адреса кафедри: м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, корпус 3, ауд. 515-516 Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу –

<https://kart.edu.ua/osvita/portal-rz>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://lib.kart.edu.ua/>

Розвиток банківського сектору є необхідною умовою нормального функціонування економіки будь-якої країни. Тільки через ефективну банківську систему можна здійснити реструктуризацію економіки, якої так потребує Україна. Крім того, надійний і розвинений банківський сектор відіграє надзвичайно важливу роль в стабілізації економіки країни. В утвердженні розвитку ринкової економіки важливу роль відіграють комерційні банки, які є одним з інструментів ринкової економіки. В сучасних умовах функціонування ринкових відносин банківська справа набуває все більшої популярності. Система комерційних банків охоплює усі сфери ринкової економіки, а саме виробництво, розподіл, обмін і споживання, і є невід'ємною складовою діяльності як фізичних, так і юридичних осіб. Значення комерційних банків на фінансовому ринку визначається їхніми можливостями залучати тимчасово вільні кошти та спроможністю ефективно використовувати акумульовані ресурси для задоволення фінансових потреб реального сектору економіки, тому виникає необхідність дослідження діяльності комерційних банків.

Діяльність комерційних банків аналізують як у масштабах країни, тобто на макрорівні, так і в масштабах окремих банків, тобто на мікрорівні. Проведення аналізу банківських операцій на макрорівні необхідне Національному банку для вивчення та прогнозування ситуацій на фінансовому та кредитному ринках країни, стійкості та надійності як банківської системи загалом, так і окремих банків, їх груп по різних регіонах, контролю за виконанням банками встановлених стандартів і нормативів, а також визначення основних напрямів грошово-кредитної політики. Не менш важливим є й аналіз банківської діяльності на мікрорівні як одному з етапів економічної роботи банку.

Заплановані загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища

СК03. Здатність до діагностики стану банківської системи.

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для аналізу банківської діяльності.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

результати навчання (ПР):

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР04. Знати механізм функціонування банківської системи.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану банківської системи.

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР09. Аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують фінансовий стан банківських установ.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо ви бажаєте опанувати основи теорії аналізу банківської діяльності і навчитись, користуючись отриманою інформацією, самостійно вирішувати питання організації роботи з основних напрямків аналізу банківської діяльності, тоді вам просто обов'язково варто йти на цей курс!

Від здобувачів очікується: базове розуміння фінансів, а також обізнаність в питаннях банківського законодавства.

Курс присвячено вивченню аналізу банківської діяльності, що здійснюється банками та дає змогу до ефективного управління активними та пасивними операціями для максимізації прибутку та забезпечення стабільного фінансового стану банку, причин виникнення та змін результатів фінансової діяльності.

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Методи навчання

Словесний метод (лекція, дискусія), практичний метод (практичні заняття), робота з навчально-методичною літературою, самонавчання, презентації.

Цей курс дає студентам глибоке розуміння теоретичних, організаційно-правових та практичних засад фінансового аналізу банківської діяльності.

Курс супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання для аналізу діяльності певного банку.

Практичні заняття курсу передбачають вивчення прийомів та методів оцінки фінансового стану банківської установи із застосуванням інструментарію економіко-математичного моделювання та інформаційних технологій. Виконання завдань супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Теми курсу

ТЕМА 1. Теоретичні аспекти аналізу банківської діяльності

Предмет, мета і завдання аналізу банківської діяльності. Об'єкти і суб'єкти аналізу. Завдання аналізу з позиції різних суб'єктів аналізу. Основні принципи аналізу. Види аналізу банківської діяльності та їх класифікація. Інформаційне та методичне забезпечення аналізу банківської діяльності. Облікові та позаоблікові джерела аналізу. Характеристика балансу банку як основного джерела інформаційного забезпечення аналізу діяльності банку. Етапи проведення аналізу банківської діяльності: попередній, аналітичний, заключний. Методи і прийоми аналізу банківської діяльності: порівняння, групування, коефіцієнтний, балансовий, прийоми абсолютних і відносних різниць, ланцюгових підстановок, графічні прийоми. Організація аналітичної роботи в банку.

ТЕМА 2. Аналіз пасивних операцій банку

Загальна оцінка динаміки, складу і структури пасивів банку. Напрями та завдання аналізу власного капіталу банку. Методика розрахунку власного капіталу банку згідно з чинною інструкцією НБУ. Аналіз структури та окремих складових власного капіталу. Система показників, що застосовуються при аналізі статутного капіталу. Фактори та причини зміни статутного капіталу. Аналіз резервного капіталу, спеціальних фондів, резервів і нерозподіленого прибутку банку. Основні нормативи, що регулюють достатність банківського капіталу. Коефіцієнтний аналіз власного капіталу банку. Аналіз процесу капіталізації банків. Групування банків за рівнем капіталу. Аналіз депозитних операцій банку. Показники депозитної політики банку. Аналіз використання міжбанківських кредитів у формуванні ресурсів банку, їх роль у регулюванні рівня ліквідності банку.

Аналіз інших зобов'язань банківської установи. Аналіз ефективності формування та використання банківських ресурсів. Співвідношення між власним капіталом і зобов'язаннями банку.

ТЕМА 3. Загальний аналіз активних операцій банку

Аналіз динаміки, складу і структури активів банку. Аналіз якості активів. Групування статей активу балансу за суттю банківських операцій, принципами ліквідності, дохідності, ризику. Аналіз валютних операцій банку. Аналіз динаміки й структури валютних операцій банку. Аналіз валютних доходів та витрат. Поняття закритої та відкритої валютної позиції. Аналіз дотримання основних нормативів відкритої валютної позиції банку. Методика аналізу ефективності валютних операцій. Аналіз нетрадиційних банківських операцій та послуг: факторингу, лізингу, агентських, гарантійних, трастових, консультаційних та інших 9 послуг. Аналіз інших активів.

ТЕМА 4. Аналіз кредитних операцій банку

Методика розрахунку суми проблемних кредитів. Аналіз кредитного портфеля банку. Аналіз структури кредитного портфеля за термінами надання кредитів, економічними контрагентами, галузями економіки, характером забезпечення, термінами погашення. Аналіз диверсифікації кредитних вкладень. Аналіз руху кредитів. Розрахунок коефіцієнтів надання та погашення кредиту. Аналіз оборотності кредитів та тривалості одного обороту кредитів. Аналіз погашення наданих кредитів. Аналіз якості кредитного портфеля з погляду ризику. Класифікація кредитів за групами ризику. Аналіз забезпеченості кредитів за видами забезпечення. Аналіз дотримання банком нормативів кредитного ризику.

ТЕМА 5. Аналіз доходів та витрат банку

Зміст, завдання та інформаційні джерела аналізу доходів і витрат банку. Класифікація доходів банку. Аналіз динаміки та структури банківських доходів. Аналіз відносних показників дохідності банку. Факторний аналіз доходів банку. Визначення резервів збільшення доходу банку. Класифікація витрат банку. Аналіз динаміки і структури витрат банку. Аналіз відносних показників витратності. Факторний аналіз витрат банку. Розробка заходів щодо скорочення витрат та збільшення доходів. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності банку. Загальна схема аналізу банківського прибутку. Аналіз структури та динаміки прибутку.

ТЕМА 6. Аналіз прибутковості та рентабельності банку

Методика розрахунку «точки беззбитковості» роботи банку. Стратегічний аналіз фінансових результатів діяльності банку. Визначення резервів збільшення прибутку та розробка заходів для їх мобілізації. Аналіз розподілу прибутку. Показники відносних показників прибутковості (рентабельності) діяльності банку: дохід на активи, дохід на капітал, чистий СПРЕД, чиста процентна маржа, співвідношення іншого операційного доходу до загальних активів, чистий операційний дохід до загальних активів, чиста операційна (чи посередницька) маржа. Аналіз впливу факторів на зміну

показників прибутковості. Поняття та показники ефективності діяльності банку. Аналіз ефективності діяльності працівників банку. Аналіз прибутковості окремих банківських продуктів, клієнтів, ринків.

ТЕМА 7. Аналіз банківських ризиків.

Загальна характеристика банківських ризиків, їх класифікація і методи розрахунку. Зовнішні і внутрішні ризики банківської установи. Аналіз і управління основними банківськими ризиками. Суть кредитного ризику, класифікація кредитних ризиків і фактори, які формують їх рівень. Структурний аналіз кредитного портфеля з позиції кредитного ризику. Факторний аналіз кредитного портфеля на предмет ризиковості в цілому. Управління кредитним ризиком: визначення економічних нормативів, цінова політика, формування резервів. Аналіз і управління валютним ризиком. Суть валютного ризику і його різновиди.

ТЕМА 8. Аналіз і оцінка фінансового стану банку

Аналіз ділової активності. Поняття фінансової стійкості банку. Система показників фінансової стійкості: коефіцієнт надійності, коефіцієнт фінансового важеля, коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів, коефіцієнт захищеності власного капіталу, коефіцієнт маневрування та інші. Поняття надійності банку. Підходи до оцінки надійності банку. Суть і різновиди рейтингових оцінок діяльності банку. Узагальнена оцінка фінансового стану банків на основі системи. Визначення сукупного рейтингу банку.

Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії

Фахівець, підготовлений для роботи в банківських установах, повинен бути здатним виконувати такі функції, як аналіз банківських активів, зобов'язань і капіталу, оптимальності їх структури, ефективності формування й використання депозитної бази, кредитних операцій, операцій з цінними паперами, доходів, витрат та прибутку, фінансового стану банку в цілому, і на цій основі розробляти стратегічний план та поточні фінансові плани, прогнозувати внутрішні показники ефективності діяльності банку, виявляти резерви підвищення фінансової результативності, ліквідності, загальної стійкості банківської установи, розвивати та впроваджувати нові методи управління

Ресурси курсу

- 1 <http://lib.kart.edu.ua/> (Електронний портал УкрДУЗТ);
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <http://www.kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (КМУ));
- 4 <https://mof.gov.ua/uk> (Міністерство фінансів України);
- 5 <https://www.bank.gov.ua> (НБУ)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Форми та методи оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ зі змінами та доповненнями – <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий. Методи контролю: виконання практичних завдань, усне і письмове опитування, відповіді на тестові завдання за темами курсу, тестовий модульний контроль, іспит.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль		кількість балів
Усне опитування		15
Виконання практичних завдань		25
Тестові завдання за темами курсу		20
Підсумок		60

Визначення назви задержавною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середньогорівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Академічна доброчесність

Кодекс академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту доступний за посиланням:

<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>.

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів

вищої освіти доступне за посиланням: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція здобувачів освіти із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції здобувачів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій.